

Versek szódával!

Rendhagyó irodalmi sorozat a Nemzeti Színházban

KÁNYÁDI SÁNDOR – SZEPTEMBER 18.

ORAVECZ PÉTER – OKTÓBER 16.

MUSZKA SÁNDOR – NOVEMBER 20.

CSUKÁS ISTVÁN – DECEMBER 18.

SZENTMÁRTONI JÁNOS – JANUÁR 15.

SZÁLINGER BALÁZS – FEBRUÁR 19.

KISS JUDIT ÁGNES – MÁRCIUS 19.

BEREMÉNYI GÉZA – ÁPRILIS 16.

LACKFI JÁNOS – MÁJUS 21.

www.koltokmaskepp.hu
keress minket a facebookon is!

Mi MAGYAR
ÍRÓSZÖVETSÉG

kultúr vonal
produkcións iroda

NEMZETI SZÍNHÁZ

Gondoltál rá vagy emlékeztettek, hogy huszonöt éve jelent meg az első köteted?

Igen, az eléggé elhibázott *Adatok* (1988), de mégis egy nagyon szép és utólag visszanézve szabad időszak levegőjében. Ma már szinte hihetetlenül optimista és felszabadult időszak volt. Bencsik Barnabással készítettük – ollóval és technokollal – a tördelést...

A Mint. Minden. Alkalmom. című versesköteted (JAK-füzetek 1995) első sorai: „Ahogy most itt megyek / már sokszor mentem itt / most mégsem úgy megyek / mint máskor menni szoktam, / Ahogy most itt megyek / mint annyiszor már mentem / most mégsem úgy megyek. / Ahogy most itt megyek / másképp tudom már mindazt / és most másképp megyek / mint akkor ahogy mentem”. És egy másikkól, ugyanennek a kötetnek a záróverséből is ide kívánczok néhány sor: „Van amit szeretek és van amit nem / a szavakat ha játszhatom velük / szeretem és nem ahogy a sétát / és minden mást és magamat hagyom / hogy múljon el meg ez meg amaz / ahogy majd visszatér ami elhaladt”. Az idézetek azt mutatják, hogy a gondolati mag, a sejtés már indulásod óta megvolt, majd tudással mélyült és kérdésekkel bővült a későbbi írásaiban. Egyetértesz?

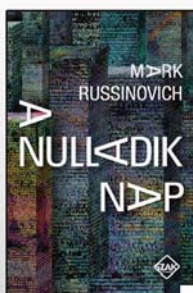
Bizonyára ugyanazok a dolgok ismétlődnek, ebben alighanem nagyon igazad lehet, nem gondolkodtam ezen soha. Furcsa dolog, hogy a kérdések mintha valahol a sors által lennének kódolva, az idő meg csak kibontja őket. Kezdetben valahogy mindent úgy csináltam, mint aki sötétben tapogatózik. Általában utólag értettem meg, hogy mit miért tettem. Valami vezetett ebben a sötétben, valami lidércfény, amely után eredtem és csak visszatekintve, utólag láttam meg a tájat, amely mögöttem maradt. A séta az nagyon fontos, metaforaként is, konkrétan is. Séta, a menés, a járás során a test és a légzés ritmusa összekapcsolódik, az agy pedig öntudatlan teszi a dolgát.

Most csupán két műved ragadva ki a megjelentek közül és mellé tette az *Egy gyilkosság mellékszálai* című esszéköteted, tehát a *Halotti Pompa* című verskönyv és a *Nincstelenség* című regény mögött súlyos vallási és létfilozófiai kérdések állnak. Több rétegű és ezért több értelmezési lehetőséget is kínál. Az érzelmi tartomány olyan erős, a gyilkosság a halál misztériuma a gyász és mindezek poétikai megformálása egyszerre volt fontos Neked?

Furcsa, és talán szemérmetlen játékot űznek ezek a könyvek az olvasóval, mert a lírai szövegek esetében a romantika óta szinte már kötelező átéltség, személyesség, élményszerűség elvárását átfordítják a személytelen azonosság illúziójába. Hiszen már-már annyira szemér-

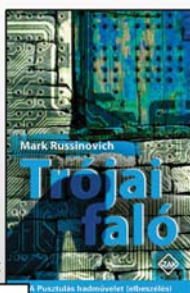

AZ OLVASÁS ÉJSZAKÁJÁRA
AJÁNLJUK

Két lebilincselően izgalmas krimi a kiberterrorizmusról és kiberháborúról, vírusokról, jó és rossz hekkerekről, a valóságról, mindennapjainkról. Nem szakkönyv, de szakszerű, nem tankönyv, de tanulságos!

AK40, 352 oldal, 3900 Ft
AK40, 416 oldal, 4500 Ft

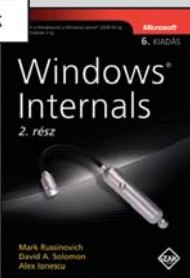

Könyvek, amelyek nem csak szórakoztatnak

Az orvoslásban használt elektronikus eszközök az utca embere számára is érdekesítő bemutatása. B5, 480 oldal, 7 000 Ft

Minden a Windowsról a Windows Server® 2008 R2 és Windows 7-ig! 800 old. Rendkívüli előrendelési akció a kiadóban!

A könyvek megrendelhetők a Kiadó címén, beszerezhetők a könyvesboltokban és a viszonteladóknál.

SZAK Kiadó Kft. ☒ 2060 Bicske, Diófa u. 3.
06 22 565-310 Fax: 06 22 565-311 • info@szak.hu
www.szak.hu • www.facebook.com/szakkialdo

Az olvasás csapdája avagy a lírai szöveg

metlenül személyesnek tűnik mindaz, ami sorsom rendhagyó volta miatt eltéveszthetetlennek és minden kérdés felett állónak mutatja a beszéd és a beszélő azonosságát, hogy alig hagy rést a kettő között. Pedig a távolság itt sem kisebb, sőt inkább egyre jobban kinyílik. A nyelv és a téma között támad valami interferencia, és ott bukik át, billen át valami, ami több annál, mint amit én tudhatok. A kérdések túlfutnak az esendő beszélőn és annak nyelvén. Vagyis mindez nem az én érdemem. Mindkét könyvből rálátás nyílik arra a sötétségre, amelyről beszéltem az előbb, a lidércfény mögött sötétségbe boruló tájra, amely a lélek tája. A lélek az, amely most ilyen kérdések sivatagában kóborol.

A Jó és Rossz jelenlevőségét hiányolod, sőt írtad is, a krisztusi értelmezés elveszett. És hogy a felvilágosodás előtt és után más rendszerben gondolkodik az ember. Közte cezúra van, de Te a két gondolkodásmód közti átjárást szeretnéd megtalálni, megtaláltatni velünk?

-A szekularizáció után a krisztianizált filozófia alapjában rendült meg és jutott válságba. A fogalmak, a szavak, minden érték átértékelését követelte, ezt a programot azonban nem lehetett azóta sem végrehajtani. Ez a válság kulturális és civilizációs válságként van jelen maig. Bizonytalanság és céltalanság, esendőség és esetlegesség van. Az eresztékek inognak, mintha egy kultúra végnapjait élnék, amely, ha a Római Birodalomra vagy Bizáncra gondolunk, évszázadokig, ezer évig is elhúzódhat és közben még látszólag minden működik. Viszi tovább a tehetetlenség a rendszert. Talán valami effélében élünk. A felvilágosodás ideológiája, szimbolikája, retorikája egy új vallás helyzetébe került az eltelt száz-kétszáz évben. Egyúttal nagyon erős cezúrát vont, és a felejtés mély árkot húzott a civilizációknban. Nem hiszem, hogy lehetséges az átjárás. Egy ismeretlen terület fekszik a két világ között. Erről a sötét sávról szerettem volna csak beszélni, vagy ott beszélni azokról, akiket ott vesztettem el. Közük persze egykori önmagam is, aki gyerekként én voltam.

A *Nincstelének* a gyerekkorról, az 1960-as, 70-es évek létmódjáról beszél, szinte hideglelős tényszerűséggel egy kisfiú szemszögéből. De természetesen másról is szó van, nem véletlen az alcím: *Már elment a Messiasz? Azaz a megváltást hiába várjuk. Ez egyrészt viszszaul a *Halotti Pompában* elkezdett gondolatra, másrészt, ha lehet így fogalmazni, be is zár egy kört: A kezdetektől a végéig egy család sorsában. Ez nem állítás, csak kérdés.*

Amíg dolgoztam a *Nincstelénekkel*, eszembe se jutott, hogy ez kapcsolódna a *Halotti Pompához*. Ha megkérdeztek volna, tagadtam volna, hogy bármi összefüggés lenne a két szöveg közt. Ilyen a vakság. Mert persze, hogy van. A kérdések hasonlóak, gyökerükben szinte ugyanazok, de nagyon más irányból feltéve. Az is nagyon igaz lehet, hogy az anya és az apa figurája azért ilyen, mert megölték, megalázták őket, ezzel pedig egészen más viszonyt teremtettek számomra is saját családtörténetem és ezen a történeten keresztül a tágabb kor-

szak, gyermekkorom történetének értelmezéséhez. Másként fogalmazva, talán épp azért lehet ez az elbeszélő ilyen szenvtelenül tárgyyszerű, mert nem az élőkről beszél, hanem a holtakról, és megölt testeket lát, megölt falut, halálba dermedt vidéket, pusztuló társadalmat, megfagyott országot. Borzalmat lát ott, ahol mások csak romlást vagy pusztulást, hétköznapi dolgokat. Ez a nézőpont sarkított és túlzó bizonyára, de van egyfajta időtlensége, amely nem a valóságot, hanem az igazságot kutatja, ahogy kétszáz éve a teológia tett különbséget a látott és a tudott, a való és az igaz dolgok között.

A hatvanas-hetvenes évek, amelyről beszél a könyv, annak a generációnak az ideje, amely generáció azonos az enyémmel és amely most épp az ország sorsára és jövőjére meghatározó befolyással van, és nyomot hagyhat rajta. Ennek az elmúlt időnek, ennek a lelkiületnek, a reménynek, az illúzióknak, a csalódásnak és a tovább élő ősrégi mintáknak öntudatlan hordozója. A jövő mindig a múltból születik, a múlt pedig a jövőből. Amikor az idők egymásra rétegződését kutatjuk, és a *Nincstelének* szándékom szerint leginkább ezt szeretné, akkor a jövőben megmutatózó múltat és a múltból kisarjadó jövőt láthatjuk meg. Nem csak a szüleimet, hanem azt a magamat is szerettem volna látni, akivé oly módon lettem, hogy sosem akartam lenni, és akit épp ezért nem is kívántam soha megpillantani a maga valóságában, hiszen a tükörben mindig csak a saját magam tükörarcát látom, és nem a tényleges tükörképemet.

Ezek a művek nagy erővel hatnak az olvasóra, nem csak a tragikus vagy hétköznapien kegyetlenségükkel, hanem a vizualitásával, a kép- és filmszerűen láttató nyelvvel is.

Ez talán csapda is, mint említettem korábban. A személyesség és a személytelenség csalfa játéka, amely furcsa módon a *Halotti Pompa* óta az olvasás csapdáját is jelenti ezekben a szövegekben. A *Nincstelének* kapcsán azt érzékelem, hogy a könyv szövege, épp a traumatizált képek miatt, elvezet a szövegtől egy vizionált valóság felé, amely valóság olyan dermesztő erővel hat sok olvasójára, akik a világnak azt a sötét arcát, amely a harminc-negyven évvel ez előtti falu világa volt, és amely a vidéki Magyarországon mára sem tűnt el, hogy aztán a szöveghez már nem vagy alig találunk vissza. A könyv azonban elsősorban szöveg, leginkább lírai szöveg, amely saját belső rendje, ismétlődései, ritmusa, dallama, kapcsolódásai szerint létezik.

Amikor először kerestelek, nem találtalak, sétáltál- mondtad utóbb. Hogyan és miért szereted a sétát, hogy visszatérjünk a beszélgetés elején idézett vershez?

A *menés* talán a pontosabb. Menni kellett, mi mindig mentünk. A séta erre nem pontos kifejezés. Mi nem sétáltunk. Mindig mentünk valahová. Kényszeresen megyek én is. Falusi vagyok, nem bírok sokáig lakásban bent lenni. Egy helyben lenni. Beszélgetni is séta közben szeretek. Sokan ismerik ezt az érzést, azt hiszem.